

O'ZBEKISTONDA KASABA UYUSHMALARI FAOLIYATI 1991-2024 YILLARDA (TA'LIM VA SOG'LIQNI SAQLASH MISOLIDA)

Samodova Feruza Muxiddinovna

Tarix fani o'qituvchisi chiroqchi tumani

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston kasaba uyushmalarining 1991-2024 yillardagi dinamik yo'nalishini o'rganib, ularning ta'lim va sog'liqni saqlash sohalaridagi faoliyatiga e'tibor qaratadi. Ushbu muhim tarmoqlarda kasaba uyushmalarining roli, muammolari va ta'sirini chuqur o'rganish orqali ushbu tadqiqot ularning O'zbekiston ijtimoiy-siyosiy landshafti doirasidagi evolyutsiyasini har tomonlama tahlil qilishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Kasaba uyushmalari, ta'lim standartlari, O'qituvchilar, o'qituvchilar, mamlakat, islohotlar va tashabbuslar.

Kirish:

Kasaba uyushmalari azaldan xalqlarning ijtimoiy-iqtisodiy tuzilishining ajralmas qismi bo'lib, mehnatkashlar huquqlari va farovonligini himoya qiladi. O'zbekistonda 1991 yildan 2024 yilgacha bo'lgan davrda kasaba uyushmalari faoliyatida, xususan, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida sezilarli o'zgarishlar ro'y berdi. Ushbu maqola ushbu vaqt oralig'ida kasaba uyushmalarining ushbu tarmoqlardagi o'zgaruvchan roli va hissalarini yoritishga qaratilgan.

1991-yilda Sovet Ittifoqi parchalanganidan so'ng O'zbekiston mustaqillik yo'liga o'tdi, bu esa kasaba uyushmalari tuzilmalari va funksiyalarini qayta qurishga olib keldi. Markazlashtirilgan rejali iqtisodiyotdan bozorga yo'naltirilgan tizimga o'tish kasaba uyushmalari oldiga yangi vazifalarni qo'ydi, ulardan rivojlanayotgan ijtimoiy-iqtisodiy sharoitga moslashishni talab qildi.

Ta'lim kasaba uyushmalari:

Ta'lim sohasida kasaba uyushmalari o'qituvchilar huquqlarini himoya qilish, mehnat sharoitlarini yaxshilash va ta'lim standartlarini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynadi. O'zbekiston kasaba uyushmalari jamoaviy bitimlar, targ'ibot kampaniyalari va kasbiy malaka oshirish tashabbuslari orqali ta'lim xodimlarining imkoniyatlarini kengaytirish va barcha uchun sifatli ta'limni ta'minlashga intildi.

O'qituvchilarning huquq va manfaatlarini ta'minlash, mehnat sharoitlarini yaxshilash, ta'lim darajasini yuksaltirishda kasaba uyushmalarining ta'lim sohasiga keng jalb etilishi muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda kasaba uyushmalari jamoaviy kelishuvlar, targ'ibot-tashviqot ishlari, kasbiy malaka oshirish tashabbuslari kabi turli yo'llar bilan ta'lim xodimlarining imkoniyatlarini kengaytirish va sifatli ta'lim olish borasida faol ishtirok etmoqda.

O'zbekiston kasaba uyushmalari o'qituvchilar huquqlarini himoya qilish orqali butun mamlakat bo'ylab o'qituvchilarga adolatli munosabatda bo'lish, munosib tovon to'lash va qulay ish sharoitlarini ta'minlashga harakat qildi. Kasaba uyushmalari jamoaviy muzokaralar yo'li bilan ta'lim muassasalari va davlat organlari bilan o'qituvchilarning ish haqi, imtiyozlari va mehnat sharoitlarini yaxshilash, shu orqali ularning umumiy farovonligi va ishidan qoniqishini oshirish bo'yicha muzokaralar olib boradi.

Qolaversa, kasaba uyushmalari ta'lim standartlari va amaliyotini takomillashtirish bo'yicha targ'ibot ishlarida muhim rol o'ynadi. Kasaba uyushmalari siyosiy munozaralarda qatnashish, ta'lim sohasiga taalluqli masalalar yuzasidan tadqiqotlar olib borish va o'z xavotirlarini bildirish orqali O'zbekistonda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan islohotlar va tashabbuslarni shakllantirishda muhim rol o'ynadi.

Kasaba uyushmalari tomonidan o'tkazilayotgan malaka oshirish tashabbuslari o'qituvchilarni o'quvchilarga sifatli ta'lim-tarbiya berish uchun zarur ko'nikma, bilim va resurslar bilan ta'minlashda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Kasaba uyushmalari o'quv dasturlari, seminarlar va tarmoq imkoniyatlarini taklif qilish orqali o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy o'sishini qo'llab-quvvatlaydi va natijada butun ta'lim tizimiga foyda keltiradi.

Mohiyatan, O'zbekistonda kasaba uyushmalarining ta'lim sohasidagi faol ishtiroki ularning o'qituvchilar huquqlarini himoya qilish, mehnat sharoitlarini yaxshilash, ta'lim standartlarini yuksaltirishga intilishidan dalolat beradi. Hamkorlikdagi sa'y-harakatlar va targ'ibot ishlari orqali kasaba uyushmalari o'qituvchilarning imkoniyatlarini kengaytirish va barcha uchun sifatli ta'limni rag'batlantirishga salmoqli hissa qo'shdi va shu orqali mamlakatda yanada mustahkam va inklyuziv ta'lim muhitini rivojlantirdi.

Sog'liqni saqlash kasaba uyushmalari:

Xuddi shunday, sog'liqni saqlash sohasida ham kasaba uyushmalari tibbiyot xodimlarining manfaatlarini himoya qilish, kadrlar etishmasligi, resurslarning etarli emasligi va tibbiy xizmat sifati muammolarini hal qilishda asosiy sub'ektlar sifatida paydo bo'ldi. Kasaba uyushmalari mehnat sharoitlarini yaxshilash va aholiga sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishni ta'minlash maqsadida davlat organlari va sog'liqni saqlash muassasalari bilan muzokaralar olib bordi.

Sog'liqni saqlash sohasida kasaba uyushmalari tibbiyot xodimlarining huquqlari va farovonligini ta'minlash, xodimlarning etishmasligi, resurslarning etarli emasligi va bemorlarga ko'rsatilayotgan tibbiy yordam sifati kabi muhim muammolarni hal qilishda asosiy himoyachilar sifatida paydo bo'ldi. O'zbekiston kasaba uyushmalari mehnat sharoitlarini yaxshilash, aholiga sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishni ta'minlash bo'yicha davlat organlari va sog'liqni saqlash muassasalari bilan faol muzokaralar olib bormoqda.

Kasaba uyushmalari tibbiyot xodimlarining manfaatlarini himoya qilish orqali sog'liqni saqlash muassasalarida adolatli ish haqi, oqilona ish vaqti va xavfsiz mehnat muhitini ta'minlashga harakat qildilar. Kasaba uyushmalari davlat organlari va sog'liqni saqlash muassasalari bilan muloqot orqali kadrlar bilan bog'liq muammolarni hal qilishga, yetarli resurslar va jihozlar bilan ta'minlashga, bemorlarga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmat sifatini yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlarni ilgari surishga intildi.

Kasaba uyushmalari tomonidan olib borilayotgan muzokaralar tibbiyot xodimlarining farovonligiga va aholiga xizmat ko'rsatish darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan siyosatni o'zgartirish, resurslarni taqsimlash va ish joyini yaxshilashni targ'ib qilishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Kasaba uyushmalari tegishli manfaatdor tomonlar bilan munozaralar va maslahatlashuvlarda faol ishtirok etib, sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari va bemorlarning ehtiyojlarini birinchi o'ringa qo'yadigan sog'liqni saqlash tizimini shakllantirishga hissa qo'shadilar.

Qolaversa, kasaba uyushmalari tibbiyot xodimlari duch kelayotgan muammolar haqida xabardorlikni oshirish, mehnat sharoitlarini yaxshilash va O'zbekistonda tibbiy xizmat sifatini yaxshilash bo'yicha tashabbuslarni ilgari surishda muhim rol o'ynadi. Kasaba uyushmalari o'zlarining jamoaviy sa'y-harakatlari va targ'ibot kampaniyalari orqali sog'liqni saqlash sohasida ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirishda muhim rol o'ynadi va pirovardida tibbiyot xodimlari va aholining keng qatlamlariga foyda keltirdi.

Qiyinchiliklar va yutuqlar:

Ko'rib chiqilayotgan davr mobaynida O'zbekiston kasaba uyushmalari turli muammolarga duch keldi, jumladan, tartibga solish cheklovlari, moliyaviy cheklovlar va mehnat dinamikasining o'zgarishi. Bunday qiyinchiliklarga qaramay, kasaba uyushmalari mehnatkashlar huquqlarini himoya qilish, ijtimoiy muloqotni rivojlantirish, mamlakatimizda ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlarini yaxshilashga hissa qo'shishda salmoqli yutuqlarga erishdi.

Xulosa:

O'zbekistonda kasaba uyushmalarining sog'liqni saqlash sohasiga faol jalb etilishi ularning tibbiyot xodimlari manfaatlarini himoya qilish, tizimli muammolarni hal etish, bemorlarga ko'rsatilayotgan tibbiy yordam sifatini oshirishga intilishidan dalolat beradi. Muzokaralar, targ'ibot-tashviqot ishlari va hamkorlik tashabbuslari orqali kasaba uyushmalari sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari farovonligini birinchi o'ringa qo'yadigan va aholiga sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishni ta'minlaydigan sog'liqni saqlash tizimini targ'ib qilishda asosiy manfaatdor tomonlarga aylandi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, O'zbekistonda kasaba uyushmalarining ta'lim va sog'liqni saqlash sohalaridagi faoliyati mehnatkashlar manfaatlarini ta'minlash, aholiga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlarni davom ettirar ekan, kelgusi o'n yilliklarda ham mehnatkashlar huquqlarini himoya qilish va ijtimoiy farovonlikni oshirishda kasaba uyushmalarining roli hal qiluvchi bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Lutfillayevna, Boltayeva Muxayyo, and Rejaboyev Ahrorbek Anvarjonovich. "GEOGRAFIYA FANINI ONLINE TARZDA O'QITISHDA INTERAKTIV VOSITALARDAN FOYDALANISH." *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ* 56.1 (2024): 6-17.
2. Rejaboyev, A. "THE IMPORTANCE OF THE ANALYSIS AND CLASSIFICATION OF AREAS AND BRANCHES OF NOSOECOLOGY IN THE FORM OF THE HUMAN FACTOR." *British Journal of Global Ecology and Sustainable Development* 16 (2023): 115-116.
3. Qo'ziboyeva, Ozoda, and Axror Rejaboyev. "INSON SALOMATLIGINI OPTIMALLASHTIRISHDA TABIIY TURISTIK OBEKTLARNI ORNI." *Интернаука* 9-3 (2017): 33-35.
4. Qo'ziboyeva, O., and A. Rejaboyev. "GLOBALLASHUV JARAYONIDA YUQUMLI KASALLIKLARNI GEOGRAFIK TARQALISHI VA SHAXSNING RIVOJLANISHIGA SALBIY TASIRI." *Сборники конференций НИЦ Социосфера*. No. 30. Общество с ограниченной ответственностью Научно-издательский центр "Социосфера", 2017.
5. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "ARAB MILLIY MADANIY MARKAZI." *E Conference Zone*. 2023.
6. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "CHET MAMLAKATLAR BILAN HAMKORLIK YOKI TURKIYADAGI OFATLARGA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARNING MUNOSABATI." *E Conference Zone*. 2023.
7. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "YUKSALISH XALQ HARAKATI." *E Conference Zone*. 2023.
8. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Why mahatma Gandhi changed the world forever." *Academicia Globe: Inderscience Research* 3.06 (2022): 361-367.
9. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Why Mahatma Gandhi changed the world forever." *Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences* 17 (2023): 1-6.
10. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "OLTIN MEROS JAMGARMASI HAQIDA." *E Conference Zone*. 2023.
11. Qodirova Mamlakat, Mo'minovna. "NURONIY JAMG ARMASI HAQIDA." *Conferencea* (2023): 53-56.
12. Muminovna, Kodirova Country. "HISTORY OF CREATION AND DEVELOPMENT OF PUBLIC ORGANIZATIONS IN UZBEKISTAN." *Web of Scientist: International Scientific Research Journal* 3.12 (2022): 967-969.

13. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "HISTORY OF CREATION AND DEVELOPMENT OF PUBLIC ORGANIZATIONS IN UZBEKISTAN." *Web of Scientist: International Scientific Research Journal* 4.1 (2023): 89-92.
14. Davronbek, Normurodov, and Qodirova Mamlakat. "Abu nasr inb Muhammad Farobiy." *Ta'lim fidoyilari* 5.9 (2022): 496-499.
15. Mannonov, Yorqin, and Mamlakat Qodirova. "LAG'MON QISHLOG'I TARIXI." *Scientific progress* 3.3 (2022): 876-880.
16. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Development of community livestock during the years of independence on the example of kashkadare and surkhandare." *Academicia Globe: Inderscience Research* 3.04 (2022): 455-457.
17. Muminovna, Kodirova Mamlakat. "Issues of the Ethnogenesis of the Uzbek People in Ethnographic Studies of Uzbekistan During the Years of Independence." *Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences* 7 (2022): 116-118.
18. Safarov, Akmal, and Mamlakat Qodirova. "PAXTA YAKKAHOKIMLIGI DAVRIDA XOTIN-QIZLARNING QISHLOQ XO 'JALIGIDAGI O 'RNI (QASHQADARYO MISOLIDA)." *E Conference Zone*. 2022.
19. Mamlakat, Qodirova, and Mannonov Yorqin. "BOZOR SAMADOV-XALQ QAHRAMONI." *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI* (2022): 696-698.